

Warszawa, dnia 16 czerwca 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek,

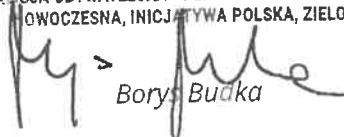
na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz na podstawie art. 32 ust. 2 Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2019 r. poz. 1028) niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- **o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy Panią Posel Monikę Rosę.

Z poważaniem

PRZEWODNICZĄCY KLUBU PARLAMENTARNEGO
KOALICJA OBYWATELSKA - PLATFORMA OBYWATELSKA,
NOWOCZESNA, INICJATYWA POLSKA, ZIELONI

Borys Budka

Ustawa
z dnia 2020 r.
o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń
Spółecznych oraz ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 i 252) w art. 78 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, a także osobie będącej rodzicem dziecka martwo urodzonego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 463 i 695):

1) w art. 54:

a) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) płeć, z zastrzeżeniem ust. 3.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Karta martwego urodzenia zawiera dane wymagane w karcie urodzenia oraz informację, że dziecko urodziło się martwe. Kartę martwego urodzenia przekazuje się kierownikowi urzędu stanu cywilnego w terminie jednego dnia od dnia jej sporządzenia. Jeżeli ustalenie płci dziecka nie jest możliwe lub do jej ustalenia konieczne jest wykonanie badań genetycznych, wystawia się kartę urodzenia bez wskazania płci.”,

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Karta urodzenia i karta martwego urodzenia są przekazywane kierownikowi urzędu stanu cywilnego w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, z zastrzeżeniem ust. 4a.”,

d) dodaje się ust. 4a i 4b w brzmieniu:

„4a. Karty martwego urodzenia nie przekazuje się, jeśli sprzeciwiają się temu rodzice dziecka martwo urodzonego.

4b. Nie można odmówić wystawienia karty martwego urodzenia z powodu rezygnacji rodziców dziecka martwo urodzonego z pochówku.”.

2) w art. 59 po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Jeżeli w karcie martwego urodzenia nie wskazano płci dziecka, wybrane imię lub imiona mogą wskazywać na dowolną płć. W przypadku, gdy wybrano dwa imiona, oba muszą wskazywać tę samą płć.”;

3) po art. 60 dodaje się art. 60a w brzmieniu:

„Art. 60a. Jeżeli w karcie martwego urodzenia nie wskazano płci dziecka, w akcie urodzenia zamieszcza się płć zgodną z imieniem lub imionami zamieszczonymi w oświadczeniu, o którym mowa w art. 59, z adnotacją o wpisaniu nieustalonej płci zgodnej z imieniem lub imionami.”.

Art. 3. W sprawach o zasilek pogrzebowy wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel wydania ustawy

Projekt ustawy powstał w związku z wieloletnimi staraniami Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organizacji pozarządowych i społecznych, które postulowały wyjście naprzeciw postulatam rodziców dzieci martwo urodzonych i zakończenie nierównego traktowania w zakresie dostępu do świadczeń kobiet, które dziecko poroniły bez względu na wiek ciąży.

II. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana oraz różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Proponowane zmiany obejmują przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zwanej dalej ustawą o emeryturach i rentach) oraz ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego (zwanej dalej prawem o aktach stanu cywilnego).

Zmiana ustawy o emeryturach i rentach dotyczy uprawnień do zasiłku pogrzebowego. Zasiłek pogrzebowy jest jednorazowym świadczeniem przysługującym w razie śmierci osoby należącej do wyliczonego w ustawie kręgu podmiotów. Art. 77 ust. 1 ustawy wskazuje: ubezpieczonego, osobę pobierającą emeryturę lub rentę, lub członka ich rodziny, a także osobę, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania. Ustawa w art. 77 ust. 2 wskazuje kto jest w jej rozumieniu „członkiem rodziny osoby uprawnionej”: małżonek, rodzice, ojczym, macocha oraz osoby przysposabiające, jak również dzieci: własne, drugiego małżonka, przysposobione i umieszczone w rodzinie zastępczej, również przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności inne dzieci niż wymienione, a ponadto rodzeństwo, dziadkowie, wnuki oraz osoby, nad którymi została ustanowiona opieka prawna. W razie śmierci osoby, która nie

została wymieniona w art. 77 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach. zasiłek pogrzebowy nie przysługuje.

Do zasiłku pogrzebowego uprawnia spełnienie przesłanki pokrycia kosztów pogrzebu oraz przynależność do kręgu podmiotów określonego w art. 78 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach. Są to osoby fizyczne oraz pracodawcy, domy pomocy społecznej, gmina, powiat, osoba prawna kościoła lub związku wyznaniowego.

Celem proponowanych zmian jest uwzględnienie w kręgu podmiotów uprawnionych do zasiłku pogrzebowego dodatkowej, nowej kategorii osób - rodziców dziecka martwo urodzonego (zwłaszcza na wczesnym etapie ciąży), kiedy z przyczyn obiektywnych utrudnione lub wręcz niemożliwe jest ustalenie jego płci.

Na początku należy jednak podkreślić istotną z punktu widzenia treści ustawy uwagę terminologiczną. W ustawach i literaturze przedmiotu, a także w treści projektu, używa się sformułowania „dziecko martwo urodzone”. Termin ten jest umowny i stanowi pewne uproszczenie językowe, podkreślające znaczenie poruszanego problemu dla uczuć osób, które przeżyły stratę ciąży.

W polskim systemie prawnym uznano możliwość pochowania martwo urodzonego dziecka, dla którego sporządzono tylko kartę zgonu. Osobom, które poniosły koszty jego pogrzebu, należy więc stworzyć możliwość otrzymania zasiłku pogrzebowego. Zasiłek pogrzebowy, będący świadczeniem jednorazowym, ma charakter przede wszystkim kompensacyjny i częściowo socjalny. Przyznanie go osobom, które znalazły się w ciężkiej sytuacji, jaką jest martwe urodzenie dziecka, będzie się mieścić w obrębie przewidzianego w systemie świadczeń społecznych funkcji tego zasiłku.

Zmiana prawa o aktach stanu cywilnego ma na celu umożliwienie rodzicom urodzonego martwego dziecka, którego płci nie da się ustalić, dochodzenia na równi prawa do urlopu macierzyńskiego poprzez usunięcie przeszkód formalnych.

Rodzice urodzonego martwego dziecka w celu dochodzenia należnych świadczeń muszą obecnie uzyskać odpis aktu urodzenia dziecka. Do jego wystawienia potrzebna jest karta urodzenia. Ta obowiązkowo musi dziś zawierać informację o płci dziecka. W przypadku wielu urodzeń, szczególnie przedwczesnych, nie jest to proste do ustalenia – często wymaga przeprowadzenia badań genetycznych, które nie są refundowane i na które nie decyduje się wielu rodziców będących w szoku lub żałobie po stracie dziecka. Brak ustalenia płci uniemożliwia wystawienie karty urodzenia, co tworzy administracyjną barierę do uzyskania świadczeń. Wystawiana obecnie na potrzeby pochówku dziecka, które urodziło się martwe karta zgonu nie uprawnia do ubiegania się o świadczenia. Podsumowując, przepisy dzielą więc w sposób nieuprawniony rodziców urodzonych martwo dzieci na dwie grupy: tych, u których płeć jest możliwa do ustalenia oraz tych, gdzie wymaga to skomplikowanych badań. Taki podział jest nieuprawniony.

III. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Ustawa będzie mieć pozytywne skutki społeczne.

Koszty projektu są możliwe do oszacowania i były już badane w przeszłości. Projekt ustawy zawierający w sobie analogiczne rozwiązanie był poddany pracom w poprzedniej kadencji Sejmu i skierowany do I czytania w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Podczas prac, które nie były kontynuowane ze względu na zasadę dyskontynuacji, w poprzedniej kadencji Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podniósł, że rozszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do zasiłku pogrzebowego będzie się wiązać ze zwiększeniem wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i koniecznością zwiększenia dotacji z budżetu państwa. Minister załączył jednocześnie do stanowiska pismo ówczesnego Ministra Rozwoju i Finansów dotyczące projektu, w którym szacował on wzrost wydatków na zasiłki pogrzebowe na 170 mln zł rocznie. Szacunki te należy uznać za aktualne. Trudniejsze do oszacowania są koszty wynikające z urlopu macierzyńskiego. Nie jest możliwe do przewidzenia, ile osób zdecydowałoby się na skorzystanie z niego oraz w jakim zakresie.

IV. Źródła finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Projekt powinien zostać sfinansowany przez zwiększoną dotację z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

V. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Proponowane zmiany legislacyjna spowoduje konieczność zmiany następujących aktów wykonawczych:

- rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. poz. 1412) – w zakresie, w jakim poszerzony został katalog podmiotów uprawnionych do świadczenia;
- rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 1148) – w zakresie, w jakim reguluje kwestię dokumentów wymaganych do przyznania świadczeń, w tym zasiłku pogrzebowego;
- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia (Dz. U. z 2017 r. poz. 2305) – w zakresie, w jakim wymaga obowiązkowego zawarcia informacji o płci dziecka.

VI. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.